

Mini-gids voor een duurzame tuin, balkon of dakterras

De 10 gouden regels voor een natuurlijke buitenruimte

maart 2023

NATUUR
& MILIEU

Introductie

Heb jij een tuin of balkon? Dat is mazzel hebben! Daar wil je natuurlijk heerlijk kunnen ontspannen en lekker koffiedrinken met je neus in de zon. Daar word je spontaan vrolijk van! En de dieren ook, want jouw buitenruimte kan een thuis zijn voor allerlei soorten. Van koolmezenbaby's en zoemende bijen tot kikkerdril en mini-muisjes. Heb je geen tijd om van tuinieren je nieuwe hobby te maken, maar wil je wel optimaal genieten? Dan is een groene, onderhoudsarme tuin een goede oplossing. Met de tien gouden regels van Natuur & Milieu kan het niet misgaan.

10 gouden regels

1. Mooi groen is niet lelijk
2. Tegels? Nee, dank u!
3. Laat planten zich thuis voelen
4. Bio is beter
5. Gebruik geen gif
6. Nodig natuurlijke vijanden uit
7. Zorg voor gezonde grond
8. Zet wormen aan het werk
9. Benut de regen
10. Een handje zand doet wonderen

1. Mooi groen is niet lelijk

Ja, je las het goed op de vorige pagina: groen is onderhoudsarm. Eenmaal goed aangeplant, hoef je veel struiken, bomen en planten nauwelijks te onderhouden. Dat kunnen ze gewoon zelf. Je moet ze alleen een beetje snoeien en wateren af en toe, maar dat is zo gedaan. Dus laat je niet verleiden om je tuin vol te leggen met tegels of kunstgras, omdat het zo lekker onderhoudsarm zou zijn. Tegels schrobben is namelijk veel werk en zie je jezelf al iedere week je kunstgras stofzuigen? Ja, echt, kunstgras moet je af en toe stofzuigen...

Het hangt een beetje af van het draagvermogen van je balkon of dakterras, maar daar kun je ook zeker leven in de brouwerij brengen. Dat doe je het makkelijkst met staande en hangende plantenbakken. Let er wel op dat er afwateringsgaten in de bakken zitten, anders verdrinken binnen de kortste keren al je planten.

2. Tegels? Nee, dank u!

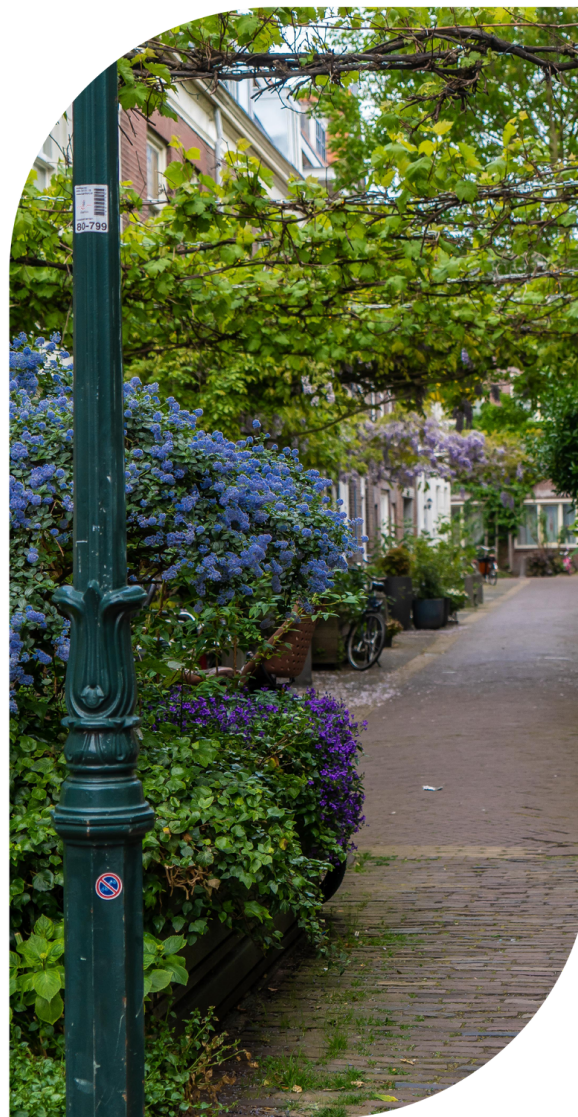
Ligt jouw buitenruimte vol tegels? Dan wil je die er zo snel mogelijk uit wippen. Minder tegels is beter, maar wip niet te enthousiast, want je wilt wel een mooi stukje houden waar je kunt zitten. Toch is een tuin of dakterras zonder tegels het devies. De tegels warmen namelijk op in de zon en worden in de zomer soms zo heet, dat jij, maar ook je hond of kat er niet meer op kan lopen. Ook blijft hierdoor de warmte om je huis nog langer hangen in de zomer, terwijl jij snakt naar afkoeling. Dat wil je natuurlijk voorkomen.

Echt zen word je bovendien niet als je vanuit je luie tuinstoel naar tegels zit te staren. Tegels kun je vervangen door groen (zoals een grasveld of bloem- en plantenperken), grind en vlonders. Let er wel op dat houten vlonders best wat onderhoud vragen.

Wil je hier en daar wel tegels gebruiken of behouden? Kies dan voor speciale waterdoorlatende tegels of leg alleen een paar stapstenen neer om een paadje te maken. En vergeet niet gouden regel 10 in dit gidsje te checken.

Tegels + regen = ⚠️ overstromingsgevaar

Regent het flink? Dan zorgen tegels ervoor dat het water niet weg kan. Nog een reden dus om die tegels zoveel mogelijk uit de tuin te halen.

3. Vul je tuin met planten die zich hier thuis voelen

Dus, je wil groen in je tuin of balkon, maar waar kies je dan voor? Wil je sterke planten, struiken en bomen die lang mee gaan en goed bestand zijn tegen ons klimaat? Dan kies je voor inheemse planten. Inheems betekent dat deze soorten van origine in Nederland voorkomen. Het is niet heel moeilijk voor te stellen dat een bonsaiboompje uit Japan het iets lastiger heeft op je Hollandse balkon, dan een boompje dat hier van nature ook voorkomt. De meeste online winkels hebben een kopje 'inheems' en ook in de meeste tuincentra kun je gewoon terecht voor een inheemse beauty die zich bij jou thuis voelt.

Wil je met de planten gelijk dieren en insecten uitnodigen naar jouw buitenruimte? We hebben een aantal inheemse favorieten van bijen, vlinders en vogels op een rij gezet:

Groen om in te schuilen

- Klimop
- Hulst
- Taxus

Bloemen en bessen als voedsel

- Gelderse roos
- Rode en gele kornoelje
- Wilde en rode kamperfoelie
- Eenstijlige meidoorn
- Malus (appel)
- Gewone vlier
- Duifkruid
- Gele kamille
- Koninginnekruid
- Beemdooievaarsbek
- Lange ereprijs

Bessen om te delen (ook lekker voor jou)

- Framboos
- Gewone braam
- Zuurbes
- Zwarte bes
- Aalbes
- Zoete kers

Wil je liever andere planten? Kijk dan voor meer inheemse plantentips op www.tuinernietin.nl.

4. Bio is beter

Naast inheems is er nog een stelregel voor groen in je tuin: probeer zoveel mogelijk te kiezen voor biologische varianten. Die zijn wat duurder, dat klopt. Maar ze zijn niet gekweekt met chemische bestrijdingsmiddelen en dat maakt een groot verschil voor de natuur en jouw gezondheid. Er zijn steeds meer onderzoeken die aantonen dat die bestrijdingsmiddelen ontzettend gevaarlijk zijn voor mensen en dieren. Daarom is het beter om bespoten planten zoveel mogelijk te vermijden. Vind je biologische planten echt te duur? Kijk dan eens naar biologische zaden. Die zijn stukken goedkoper en leuk om zelf je planten mee op te kweken!

5. Gebruik geen gif

Over bestrijdingsmiddelen gesproken. De gouden regel is: gebruik ze niet. Ook niet als op de verpakking staat dat ze 'groen' zijn. Ook niet als het de huishoudmiddeltjes zijn die je oma van harte aanraadt. Deze doen meer kwaad dan je denkt. Je kunt er in plaats daarvan beter voor zorgen dat je planten op de juiste plek zet in de tuin, zodat ze gezond blijven. Ook helpt het als de tuin of je balkon in balans is, met niet te veel van dezelfde planten op één plek. Ten slotte kun je planten plaatsen die dieren uitnodigen die eventuele 'plagen' bestrijden, mochten je dierbare plantjes daar toch het slachtoffer van worden. Zo zijn lieveheersbeestjes kleine moordmachientjes die in volle vaart je tuin bladluisvrij maken. Lieveheersbeestjes lok je naar je tuin met bijvoorbeeld teunisbloemen, afrikaantjes of een lindeboom.

6. Nodig natuurlijke vijanden uit

Slakken bestrijden? Het wordt veelvuldig gegoogeld door tuinliefhebbers. Slakken zijn net zo dol op een fris groen tuintje als jij. Geef ze eens ongelijk. Maar 'bestrijden' met bier of zout doe je niet. Simpelweg omdat het voor een slak verschrikkelijk pijnlijk is om zout op zich gestrooid te krijgen en je geen enkel levend wezen bewust de verdrinkingsdood gunt. Beter zorg je voor natuurlijke vijanden, zoals bijvoorbeeld aaltjes of padden. Of zorg voor planten waar slakken niet van houden, zoals bijvoorbeeld klimop en tijm. Je kunt ook cacaodoppen rond je planten strooien, zo'n scherp paadje steken deze slijmerige vrienden liever niet over.

Extra tip: creëer nestplekken voor vogels

Met een vogelhuis, ook wel nestkast genoemd, bied je vogels een rustige plek om in te nestelen, schuilen of slapen. Nestkasten voor vogels vind je in tuincentra en veel andere winkels. Let er wel op dat de nestkast aan de volgende voorwaarden voldoet:

- De houtdikte moet minimaal anderhalve centimeter zijn.
- De nestkast moet gemakkelijk te openen zijn om schoon te maken met heet water.
- De constructie moet degelijk zijn met een stevige ophanghaak.
- De invliegopening moet geschikt zijn voor de vogelsoort waarvoor je de kast bedoelt.

De 'woonwensen' verschillen per vogelsoort. Welke nestkast je het beste kan aanschaffen, hangt af van jouw omgeving. Hang bijvoorbeeld nestkasten op voor mezen, winterkoninkjes, boomkruipers, boomklevers, bonte vliegenvangers, grote bonte spechten en bosuilen wanneer je in een bosrijke omgeving woont. Woon je in de stad? Dan zijn speciale dakpannen en in te metselen stenen met een gat erin voor holenbroeders zoals huismussen en gierzwaluwen het meest geschikt. In agrarische landschappen kunt je nestkasten ophangen voor zwaluwen, spreeuwen, mussen, kerkuilen en torenvalken. Lees meer over nestkasten (of schaf er gelijk een aan) via de website van [Vogelbescherming Nederland](#).

7. Zorg voor gezonde grond

Die cacaodoppen die je gebruikt om slakken op een afstandje te houden, dienen ook als mulch. Nu denk je misschien: wat is mulch nou weer? Mulchen (ja, er bestaat ook een werkwoord van) is hip in tuinland en met een goede reden. Je legt dan een flinke laag natuurlijk materiaal rond je planten voor een gezonde bodem. Dit kunnen cacaodoppen zijn, maar het kan ook met stro of je eigen tuinafval. De voedingsstoffen uit het natuurlijke materiaal trekken in de bodem en zorgen voor megavruchtbare aarde. Daarnaast beschermt het laagje materiaal de grond tegen uitdroging. En, last but not least, regenwormen en andere bodemdiertjes zijn er dol op! En die diertjes wil je te vriend houden, want ze zijn onmisbaar voor gezonde aarde waar je planten groot en gelukkig in groeien.

8. Zet wormen aan het werk

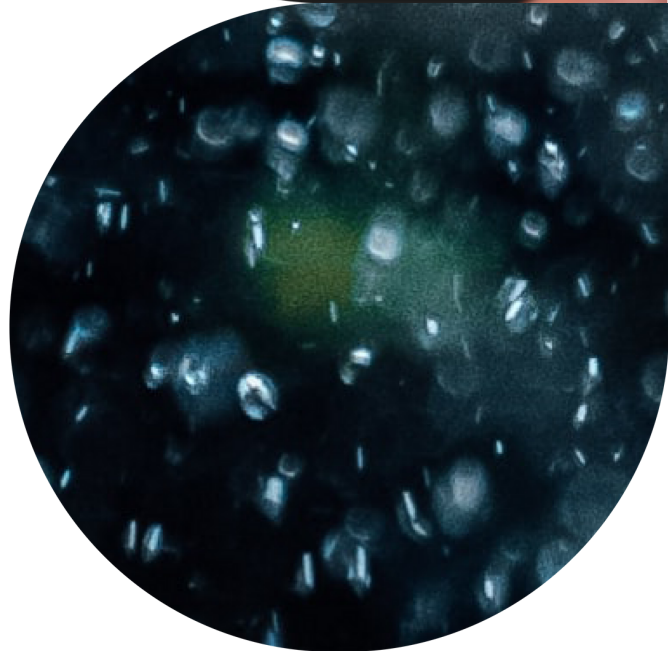
Naast de wormen in de grond, zijn er ook andere wormen die goed werk kunnen doen voor jouw tuin. Je kunt daarom overwegen om een wormenhotel met compostwormen aan te schaffen. Je kunt daar al je groente- en tuinafval in kwijt en de wormen maken er gratis en voor niets kostbare compost van die jij kunt gebruiken voor je planten. Hoef jij verder niets voor te doen. Goede deal, toch?

Een wormenhotel heeft voor jou, naast die waardevolle compost, nog een voordeel: je kunt er je groente- en tuinafval gratis in kwijt. Of je nu een balkon of tuin hebt, een hotelletje kan overal geplaatst worden. En nee, het stinkt niet.

9. Benut de regen

Nog een waardevolle aanschaf voor je tuin is een regenton (helaas is zo'n ton wat moeilijk te plaatsen op je balkon). Je kunt het regenwater daarin opvangen en gebruiken voor je tuin, zodat je daar geen kostbaar kraanwater voor hoeft te gebruiken.

Extra tip: koppel je regenpijp af. Dat is handig voor jou en beter voor het water in onze sloten, meren en rivieren. Veel regenpijpen leiden nu namelijk nog regelrecht naar het riool. Met flinke regenbuien zorgt dat ervoor dat het riool overvol raakt en water in de sloten of grachten terechtkomt. Beter voorkom je dat. Door je regenpijp vlak boven de grond af te zagen, koppel je 'm los van het riool en loopt het regenwater dus gewoon je tuin in, of je regenton. Op internet vind je precies hoe je dit het beste kunt doen.

10. Een handje zand doet wonderen

Een stukje terras is wel fijn om een zithoek te maken, dus je hebt allicht nog een paar tegels in de tuin rondzwerven, zelfs als je gouden regel nummer 1 hebt opgevolgd. Zijn de tegels op je balkon of in je tuin toe aan een poetsbeurt? Dan is zand je beste vriend. Vermijd andere middelen om bijvoorbeeld groene tegels te reinigen. Hetzelfde geldt voor huis-tuin-en-keukenmiddeltjes zoals azijn en zout. Deze middelen zijn bijtend en richten schade aan. Strooi in plaats daarvan wat zand op de tegels en schrob met een bezem en wat warm water. Zijn je tegels door een voorjaarsvorstnachtje glad? Laat dat bijtende strooizout dan ook staan en strooi wederom wat zand om een uitglijder te voorkomen.

Waarom zijn **biologische planten** duurder?

Heb je gemerkt dat biologische planten duurder zijn? Daar hadden we het eerder al over bij gouden regel 4. Dat is natuurlijk heel raar. Want waarom zijn planten duurder als ze op een gezonde manier gekweekt zijn, zonder gevaren voor de kweker of medewerkers en zonder desastreuze gevolgen voor de natuur? En waarom zijn ze goedkoper als ze gekweekt zijn op een manier die juist schade aanricht? Dit is precies de vraag die het land- en tuinbouwteam van Natuur & Milieu dagelijks stelt aan de beleidsmakers bij het ministerie dat daarover gaat. We adviseren ze om wetten en regels te maken die ervoor zorgen dat nieuwe manieren van telen en kweken worden toegepast uit de zogeheten natuurinclusieve teelt. Daar heb je die middelen niet zo hard bij nodig en verlies je ook geen oogst. Wil je daar meer over weten? [Op onze website lees je hoe we dat aanpakken.](#)

Over Natuur & Milieu

Natuur & Milieu is dé milieuorganisatie die werkt aan oplossingen voor klimaat- en natuurproblemen in Nederland. Wij brengen veranderingen teweeg in elke hoek van onze samenleving: in overheidsbeleid, in het bedrijfsleven en in het gedrag van mensen. Dat doen we door samen te werken met vele betrokken partners. Op die manier bereiken we de verandering die hard nodig is voor het klimaat en de natuur.

Meer weten? Neem een kijkje op www.natuurenmilieu.nl.

A man with grey hair and a beard, wearing a blue shirt, is watering a variety of plants on a rooftop garden. The garden is situated on a roof with a concrete parapet and several grey ventilation pipes. In the background, there are brick chimneys and a cityscape under a clear sky. The man is holding a green watering can and is focused on the plants.

NATUUR & MILIEU

maart 2023, Utrecht

**Vragen of wil je met ons
meedoen?**

info@natuurenmilieu.nl

+31(0)30 - 233 13 28

 [@natuurenmilieu](https://www.instagram.com/natuurenmilieu)

 [Facebook.com/natuurenmilieu](https://www.facebook.com/natuurenmilieu)

 [Linked.in/natuurenmilieu](https://www.linkedin.com/company/natuurenmilieu)

 [@natuurenmilieu](https://twitter.com/natuurenmilieu)